

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 541/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Kristínou Mitrovou Polkovou, advokátkou, Na priekope 174/13, Žilina, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 61Er/1535/2014 o návrhu na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 61Er/1535/2014 o návrhu na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **700 eur**, ktoré je Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 541/2022-10 z 11. októbra 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti, ktorou namietal porušenie jeho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 61Er/1535/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“) o návrhu na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Skutkové východiská a argumentácia sťažovateľa

2. Sťažovateľ je v procesnom postavení oprávneného účastníkom exekučného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 61Er/1535/2014, predmetom ktorého je vymoženie sumy 105 995,56 eur s príslušenstvom od povinnej Slovenskej republiky, konajúcej prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Okresný súd na základe návrhu sťažovateľa zo 16. októbra 2014 poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie 10. novembra 2014. Sťažovateľ popísal priebeh napadnutého konania na okresnom súde s poukazom na rozhodovanie okresného súdu o návrhoch povinnej na odklad exekúcie a na zastavenie exekúcie. Okresný súd uznesením č. k. 61Er/1535/2014-141 z 29. októbra 2015 rozhodol o povolení odkladu exekúcie, predmetné uznesenie však bolo zrušené uznesením odvolacieho súdu č. k. 21CoE/457/2016-177 z 3. novembra 2016. Po zamietnutí návrhu povinnej na zastavenie exekúcie uznesením okresného súdu č. k. 61Er/1535/2014-205 z 10. decembra 2018 sa sťažovateľ podaniami z 29. apríla 2019 a zo 17. júna 2019 domáhal informácií o stave exekučného konania.

3. Podaním z 3. júla 2019 adresovaným okresnému súdu povinná navrhla povolenie odkladu exekúcie v časti príslušenstva pohľadávky v sume 34 834,71 eur a následne zastavenie exekúcie v tejto časti. Sťažovateľ podaním z 8. marca 2021 požiadal okresný súd o rozhodnutie o uvedených návrhoch povinnej. Okresný súd na to nereagoval a o predmetných návrhoch rozhodol až po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie v príslušnej časti.

4. Sťažovateľ je toho názoru, že dĺžku konania v exekučnej veci je potrebné hodnotiť z pohľadu celkovej dĺžky konania, pretože k stavu právnej istoty dochádza až splnením povinnosti, ktorá bola strane konania uložená právoplatným a vykonateľným rozhodnutím všeobecného súdu. V týchto okolnostiach treba konštatovať, že celé konanie (vrátane konania, v ktorom bol vydaný exekučný titul, pozn.) trvá už 16 rokov a na strane sťažovateľa nedošlo k stavu právnej istoty.

5. Podľa sťažovateľa vec nie je zo skutkového a z právneho hľadiska vôbec zložitá a jeho správanie žiadnym spôsobom nevytvorilo situáciu, ktorá by odôvodňovala dĺžku napadnutého konania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd, vychádzajúc zo súdneho spisu a z prehľadu jednotlivých úkonov vykonaných v spise od podania návrhu povinnej na čiastočný odklad exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie doručeného súdu 3. júla 2019, konštatuje, že v predmetnej veci nekonal bezodkladne. Sťažovateľa 8. septembra 2020 vyzval, aby sa vyjadril k návrhom povinnej a hoci si sťažovateľ

výzvu prevzal 10. septembra 2020, na výzvu nereagoval. Okresný súd 1. júna 2021 vyzval povinnú, aby sa vyjadrila k podaniu sťažovateľa doručenému súdu 9. marca 2021, ktorým sťažovateľ požiadal súd o rozhodnutie o predmetných návrhoch povinnej. Súd 12. januára 2022 vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k vyjadreniu povinnej zo 14. júna 2021, ak to považuje za potrebné. Sťažovateľ sa k vyjadreniu povinnej nevyjadril. Okresný súd uznesením č. k. 61Er/1535/2014 z 31. októbra 2022 rozhodol tak, že exekúciu v časti príslušenstva pohľadávky v sume 34 834,71 eur zastavil a návrh na povolenie odkladu exekúcie v časti príslušenstva pohľadávky v sume 34 834,71 eur zamietol.

7. K vzniku konštatovaných prietáhov okresný súd uviedol, že k nim došlo z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia predchádzajúcich zákonných sudcov, ako aj aktuálneho zákonného sudcu, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia ich súdnych oddelení, pričom nezanedbateľným faktorom vplývajúcim na celkovú dĺžku konania je fluktuácia zamestnancov súdu, a to na všetkých pracovných pozíciách, vrátane sudcov, v čoho dôsledku opakovane dochádza k prerozdeľovaniu spisov z oddelení odchádzajúcich sudcov medzi sudcov, ktorí zotrávajú v pôsobení na okresnom súde, a ich následnému preťažovaniu nutnosťou vybavovania aj spisov, ktoré im pôvodne nepatrili.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ poukázal na to, že samotný okresný súd pripustil neúmernú dĺžku konania v predmetnej exekučnej veci. Argumentácia okresného súdu k dôvodom prietáhov v konaní poukazujúca na nedostatočné personálne obsadenie exekučného súdu a neprímerané množstvo vecí pridelených jednotlivým sudcom je podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) bez významu vo vzťahu k ústavou priznanému právu každého na konanie bez zbytočných prietáhov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická

zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde ide o rozhodovanie okresného súdu o návrhu povinnej na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania o predmetnom návrhu nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

13. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v konaní o predmetnom návrhu, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v konaní o danom návrhu k zbytočným prieťahom.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v konaní o predmetnom návrhu, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu. Návrh povinnej na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie bol okresnému súdu doručený 3. júla 2019 a súd o ňom rozhodol uznesením z 31. októbra 2022, teda po takmer 3 rokoch a 4 mesiacoch. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sám uznal, že v predmetnej veci nekonal bezodkladne a došlo k vzniku prieťahov. Po doručení predmetného návrhu 3. júla 2019 bol okresný súd nečinný 1 rok a 2 mesiace, keď 8. septembra 2020 vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k návrhu povinnej. Následne ostal okresný súd opäť nečinný až do 1. júna 2021, teda približne 8 mesiacov, keď vyzval povinnú na vyjadrenie, či trvá na svojom návrhu z 3. júla 2019. Po doručení jej vyjadrenia 14. júna 2021 okresný súd 12. januára 2022, teda po 7 mesiacoch nečinnosti, vyzval sťažovateľa, aby sa k nemu vyjadril. Následne o predmetnom návrhu povinnej rozhodol 31. októbra 2022, teda po vyše 8 mesiacoch nečinnosti.

15. Vo vzťahu k obrane okresného súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti príslušných súdnych oddelení a konajúcich sudcov ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

16. Vychádzajúc z celkovej dĺžky rozhodovania o predmetnom návrhu povinnej a popísaných časových úsekoch medzi jednotlivými úkonmi súdu, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní o návrhu na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. V kontexte namietaného porušenia práv sťažovateľa garantovaných prostredníctvom čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom (exekučnom) konaní ústavný súd v súlade so svojou stabilnou judikatúrou zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o namietanom porušení základného práva účastníka exekučného konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (resp. jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) preskúmava postup exekučného súdu len v súvislosti s jeho rozhodovaním o konkrétnom procesnom návrhu, pričom za rozhodujúcu v tomto smere nepovažuje celkovú dĺžku vykonávanej exekúcie. Uvedený prístup vychádza z toho, že príslušný exekučný súd nie je orgánom verejnej moci, ktorý by viedol samotný výkon rozhodnutia podľa Exekučného poriadku, ale jeho právomoc rozhodovať v exekučnom konaní sa realizuje výlučne v prípadoch ustanovených zákonom (Exekučným poriadkom). K prípadným prietahom v exekúcii (vedenej povereným súdnym exekútorom), za ktoré by niesol zodpovednosť exekučný súd, preto môže dôjsť práve a len v prípadoch zákonom predpokladanej ingerencie exekučného súdu do prebiehajúcej exekúcie (III. ÚS 867/2016, m. m. napr. II. ÚS 498/2014, II. ÚS 516/2017).

18. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Hoci ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, neprikázal mu, aby v napadnutom konaní o návrhu na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie konal bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, pretože v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo už o predmetnom návrhu povinnej rozhodnuté uznesením z 31. októbra 2022, pričom ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že predmetné uznesenie už bolo doručené sťažovateľovi, povinnej a súdnemu exekútorovi a do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uvedenému uzneseniu odvolanie podané nebolo.

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur, čo odôvodnil pretrvávajúcim pocitom neistoty, pocitmi márnosti a nespravodlivosti, ktoré vyplývajú z nečinnosti okresného súdu.

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

23. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Vzhľadom na dĺžku konania vedeného okresným súdom o návrhu na povolenie čiastočného odkladu exekúcie a na čiastočné zastavenie exekúcie, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť popísanú v bode 14, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 700 eur

pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľa nevyhovel.

V.

Trovy konania

25. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 384,08 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 181,17 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,87 eur. Náhradu za tretí úkon právnej služby – repliku sťažovateľa z 21. novembra 2022, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

28. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu